

A Pécsi Ítéltábla a dr. Czirmes György ügyvéd által képviselt **I.rendű felperes neve** (címe) I. rendű és **II.rendű felperes neve** (címe) II. rendű felpereseknek - a dr. Szalay Gábor ügyvéd által képviselt **I.rendű alperes neve**(I.rendű alperes címe) I. rendű és a személyesen eljáró **II.rendű alperes neve** (II.rendű alperes címe) II. rendű alperesek ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és egyéb iránt indított perében a Baranya Megyei Bíróság 2011. szeptember 5. napján kelt 20.P.21.228/2010/23. számú ítélete ellen a felperesek által 24. sorszámon előterjesztett és Pf.5. sorszámon kiegészített fellebbezés folytán meghozta a következő

í t é l e t e t:

A másodfokú bíróság az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felpereseket, hogy fizessenek meg 15 napon belül az I. rendű alperesnek 285.000 (kettőszáznyolcvanötezer) forint, míg a II. rendű alperesnek 6.820 (hatezer-nyolcszázhusz) forint másodfokú eljárásban felmerült perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek helye nincs.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság által megállapított tényállás szerint a felperesek a C Zrt-vel, valamint a N Zrt-vel szemben fennálló tartozásuk kiegyenlítésére nem voltak képesek, a törlesztések elmaradása miatt BAR listára kerültek, így kölcsöneik kiváltására további pénzügyi hitel felvételére nem volt lehetőségük. Ismerősük, a T Kft. alkalmazottja, D.P. ajánlotta számukra a II. rendű alperest, aki hitelképes volt és vállalta, hogy a felperesek részére az I. rendű alperestől 11.000.000 forint kölcsönt vesz fel 300.000 forint díjazás ellenében azzal, hogy a hitel fedezetéül a felperesek lakásai szolgálnak. A hitelkérelmet ennek megfelelően nyújtották be az I. rendű alpereshez, az I. rendű alperes képviselőjében N.T. alkalmazott felkereste a felpereseket lakóhelyükön és részletesen megtárgyalta velük a hitelfelvétel körülményeit. A felperesek tájékoztatták őt arról, hogy a kölcsön célja, hogy abból a felperesek a felhalmozódott tartozásaikat visszafizessék, aktív BAR listáról passzív

BAR listára kerüljenek, így maguk is kölcsönhöz juthassanak, amelyből vissza tudják fizetni a perbeli kölcsönt.

A felperesek kifejezetten deviza alapú hitel felvételér kérték, mivel ez a hitelkonstrukció a pénzpiacon abban az időben olcsónak, kedvezményesnek számított. N.T. alperesi alkalmazott javaslatára végül 9.000.000 forint kölcsönt vett fel az II. rendű alperes a II. rendű felperestől.

A szerződés aláírására 2008. augusztus 14-én P, a I. rendű alperes irodájában került sor. A szerződések aláírásával egyidejűleg a felperesek és a II. rendű alperes „kockázatfeltáró nyilatkozatot” írtak alá, amelyben aláírásukkal igazolták, hogy az I. rendű alperes hitelnyújtó részükre teljes körű tájékoztatást nyújtott a deviza alapú hitelhez kapcsolódó árfolyamkockázatról. A nyilatkozat aláírásával elfogadták azt is, hogy amennyiben a devizaárfolyam kedvezőtlen változása folytán a biztosítékul felajánlott ingatlanok forintban megállapított fedezeti értéke a bankhirdetményben előírt kölcsön - fedezet arányát meghaladja, a hitelintézet további biztosítékot követelhet.

Ezt követően került sor a kölcsönszerződés megkötésére, amellyel a II. rendű alperes 72.294 svájci franknak megfelelő, 9.000.000 forint szabadon felhasználható kölcsönt vett fel az I. rendű alperestől azzal, hogy azt hat hónap leteltével, a kikötött kamatokkal és egyéb járulékokkal együtt visszafizeti. A szerződésben megállapodtak a felek arról, hogy a devizaösszeg a szerződés megkötése, valamint a folyósítás időpontja közötti időszak alatt bekövetkező árfolyamváltozás miatt a finanszírozási igényhez képest 10 %-kal megnövelt mértékben került megállapításra. A hitelező hirdetményében meghatározott kamatláb a szerződéskötés időpontjában 8,4 % volt, a teljes hiteldíj mutató 20,03 %. A szerződés 2. pontjában a szerződéshez és hitelnyújtáshoz kapcsolódó díjak és költségek összege került részletezésre. A szerződés 3. pontja rögzítette, hogy az adós kifejezetten kérte, hogy a N Zrt-nek tartozás kiegyenlítése címén 7.300.000 forint, a C Zrt-nek hasonló okból 176.000 forintot utaljanak át. Megállapodtak abban, hogy az első havi törlesztő részlet 585,66 svájci frank, a kölcsön végső lejáratá 2009. február 20. napja, a törlesztő részletek száma hat, az első fizetési kötelezettség esedékessége 2008. szeptember 30. napja.

A szerződés 16. pontjában rögzítették, hogy a hitelező a devizában megállapított kölcsön összegét a vételi árfolyam alkalmazásával átváltja és forintban fizeti meg, kivéve az adós külön kérelme esetén, amennyiben az adós tartozása devizában áll fenn. A 17. pont rögzítette a svájci frank deviza vételi árfolyam megállapításának módját, a 19. pont pedig azt, hogy az adós a kölcsön havonta számolt kamat és kezelési költség összegét tartalmazó törlesztő részletekben köteles a törlesztési napon megfizetni, a tőketörlesztés a futamidő végén egy összegben esedékes. Ebben a pontban az adós kifejezetten elismerte, hogy a törlesztő részletek számítási alapjáról és módjáról a megfelelő tájékoztatást megkapta. A 20. pontban írtak szerint a kölcsön éves kamatlába a folyósítás időpontjában 8,4 % volt, amely kamatperiódusonként változó, a kamatperiódus ideje alatt állandó.

A szerződésben foglalt teljesítéséért a kölcsönszerződés megkötésével egyidejűleg a felperesek egyetemleges készfizető kezességet vállaltak és a felperesek tulajdonában álló J belterület, 0000/A/1. és 0000/4/A/4. helyrajzi számú ingatlanokra az I. rendű alperes javára jelzálogjogot alapítottak azzal, hogy az I. rendű alperes zálogjogát a R Zrt. javára fogja átruházni. Ugyanezen a napon az alperesek óvadéki szerződést is kötöttek, amely alapján a II. rendű alperes 720.080 forintot helyezett letétbe az I. rendű alperesnél óvadék címén.

2008. augusztus 18-án a szerződő felek közjegyzői okiratba foglalták a szerződéseket. A közjegyzői okirat elkészítése során a közjegyző is tájékoztatást adott a feleknek a szerződés tartalmáról.

Az I. rendű alperes a szerződés alapján a kölcsön összegét a II. rendű alperesnek a R Zrt.-nél vezetett bankszámlájára átutalta, a hitel törlesztését azonban sem az adós, sem a kezesek nem teljesítették, egyetlen részletet sem fizettek meg, erre tekintettel az I. rendű alperes 2009. január 29-én a kölcsönszerződést azonnali hatállyal felmondta és tájékoztatta a felpereseket, hogy ezzel megnyílt a vételi joga a perbeli ingatlanok tekintetében.

Az I. rendű alperes a felperesek kérelmére a perben 18/A/1. számon, majd a módosított keresetre 20. sorszámon csatolt iratában elkészítette a részletes elszámolást, amely a kölcsön terheinek időrendbeli alakulását, a kamatok esedékességét és összegét, a kezelési költségek, az árfolyam különbözet, a késedelmi kamat és a svájci frank árfolyamokat tartalmazza.

A felperesek többször módosított keresetükben kérték, hogy a bíróság elsődlegesen állapítsa meg, hogy az I. rendű alperes és a II. rendű alperes között létrejött kölcsönszerződés részben érvénytelen azzal, hogy a szerződés 2. pontja a jóerkölcsbe ütközik, a 16., 17., 20. pontja színlelt, valamint jogszabályba ütközik, ezért semmis. Kérték, hogy állapítsa meg a bíróság, hogy a kölcsönszerződés e kitételek nélkül jött létre, de e szerződési feltételeket az ítélelhozatal napjáig nyilvánítsa hatályossá. Hivatkoztak arra is, hogy érvénytelenek a szerződésnek ezek a pontjai abból az okból is, hogy az I. rendű felperes tájékoztatási kötelezettségét megszegte, illetve, mert a felek a szerződés megkötésekor jogkérdésben tévedésben, téves feltevésben voltak. Kérték, hogy kötelezze a bíróság az I. rendű alperest a befizetésekről és visszalevő tartozásokról való kimutatás elkészítésére, valamint egyösszegszerűen meg nem határozott előny, feltételezett túlfizetés visszafizetésére.

Másodlagos keresetükben kérték, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy a szerződés részben az I. rendű alperesnek felróhatóan, részben pedig senkinek nem felróható módon megszűnt, mivel az I. rendű alperes az egyoldalú szerződés módosítása következtében megemelkedett kamatok törlesztését nem tudta teljesíteni.

A II. rendű alperest mindezek tűrésére kérték kötelezni.

Kérték, hogy a bíróság az I. rendű alperest kötelezze perköltség fizetésére.

Az I. rendű alperes a kereset elutasítását kérte, állította, hogy tájékoztatási kötelezettségének eleget tett, szerződési akarata nem színelte, a szerződések nem ütköznek jogszabályba illetve jóerkölcsbe. Hangsúlyozta, hogy nem hogy egyoldalú módosításra, de egyáltalán szerződésmódosításra sem került sor a szerződés megkötése és megszűnése között eltelt öt és fél hónap alatt. Elszámolási és adatszolgáltatási kötelezettségének a perben a felperesek kérdésére eleget tett, túlfizetés nem történt. Kérte a felperesek perköltségben való marasztalását.

A II. rendű alperes érdemi ellenkérelmet nem terjesztett elő, hangsúlyozta, hogy a perre nem adott okot, ezért a megjelenésével kapcsolatos perköltség megfizetésére kérte a pereszes fél kötelezését.

Az elsőfokú bíróság fellebbezéssel támadott ítéletével a keresetet elutasította, egyetemlegesen kötelezte a felpereseket az I. rendű alperes javára 562.500 forint, a II. rendű alperes javára 8.190 forint elsőfokú perköltség megfizetésére.

Kifejtette, hogy a perben keresetösségi joggal rendelkező felperesek alaptalanul hivatkoztak a kölcsönszerződés keresetben megjelölt pontjainak színleltségére, mivel a felek nem devizában történő kifizetésben, hanem devizához kötött hitelügyletben állapodtak meg. A szerződés egyértelműen tartalmazza, hogy a vételi árfolyamon számolt deviza ellenérték forintban került folyósításra, ezzel összhangban rendelkezik a szerződés 16. pontja is. A szerződés alapján egyértelműen megállapítható, hogy a peres felek szerződéskötési szándéka deviza alapú hitel folyósítására irányult, a perben adat sem merült fel arra, hogy az I. rendű alperes szerződéses akarata nem az írásba foglalt megállapodás megkötésére irányult volna, a felperesek esetleges egyoldalú színlelése pedig szintén nem járna a szerződés érvénytelenségének következményével.

Megállapította, hogy a Ptk.205/B.§ (1) és (2) bekezdésére hivatkozással sikertelenül hivatkoztak a felperesek arra is, hogy az I. rendű alperes tájékoztatási kötelezettségét megszegte volna és a keresetlevélben hivatkozott szerződési pontok ne váltak volna a szerződés részévé. E körben a peres felek által aláírt kockázatfeltárány nyilatkozatra utalt, valamint értékelte P.B. és N.T.tanúk vallomását.

Alaptalannak találta a felpereseknek azt a hivatkozását is, hogy a hitelügylet ténylegesen nem az alperesek, hanem az I. rendű alperes és a R között jött volna létre, illetőleg, hogy az I. rendű alperes nem kölcsönnyújtó, csupán pénzközvetítő ügynök lenne.

A Ptk.200.§ (2) bekezdésére alapított kereseti kérelmet azért találta alaptalannak, mert megállapította, hogy a felperesek perbeli hivatkozásával szemben a szerződés 16., 17., 20., 22. és 26. pontjaiban foglaltak egyoldalú szerződésmódosításra való felhatalmazást nem foglalnak magukban, s nem hogy egyoldalú, de semmilyen szerződésmódosításra nem került sor a perbeli szerződésekkel kapcsolatban. A változó árfolyamon való elszámolás ugyanis nem jelent eltérést a szerződés tartalmától, mivel a felek nem rögzített, hanem változó árfolyamon való elszámolásban állapodtak meg. Az árfolyamváltozások érvényesítése ezért nem szerződésmódosítást, hanem a szerződésnek megfelelő teljesítést jelent. Utalt arra is, hogy a szerződés tartalmát a felek szabadon állapíthatják meg, a felperesek

pedig keresetlevelükben nem is jelöltek meg olyan jogszabályhelyet, amely az árfolyamváltozáshoz kötött változó kamatozású hitelek nyújtását tiltaná.

Megállapította, hogy a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXIII. törvény (továbbiakban: Htp.tv.) 213.§ (1) bekezdés *b)* pontjában foglaltakat sem szegte meg az I. rendű alperes a szerződéskötés során, figyelemmel arra, hogy a szerződés a THM-et a kölcsön feltételei és kondíciói megnevezésű rész *d)* pontjában tartalmazta, s a szerződés egyértelműen és pontosan tartalmazta azokat a feltételeket és körülményeket is, amelyektől a hiteldíj mértéke változhatott. Utalt arra is, hogy az árfolyamváltozás mértékének előzetes becslésére vonatkozó kötelezettséget a jogszabály nem írt elő.

Megállapította, hogy a felperesek perbeli hivatkozásával ellentétben az Európai Parlament és Tanács 2008. április 23-i 2008/48. EK irányelvének, illetőleg a Tanács 1986. december 22-i 87/102/EGK irányelvének hatálya a perben vizsgált kölcsönszerződésekre nem terjed ki.

Alaptalannak találta a Ptk.210.§ (2) és 210.§ (3) bekezdésére alapított kereseti kérelmeket is, hivatkozva arra, hogy a perben olyan tényt maguk a felperesek sem adtak elő, amely szerint jogkérdésben tévedtek volna, számukra jogi szakértő adott volna bármilyen jogkérdésben téves tájékoztatást, vagy a szerződés megkötése során téves feltevésben lettek volna. Nem minősíthető ugyanis téves feltevésnek az, hogy a felperesek a szerződéskötéskor a várható kockázatot, az árfolyam emelkedést a később bekövetkezettnél alacsonyabb mértékűnek remélték.

Alaptalannak találta a szerződés támadott pontjai érvénytelenségének megállapítását jóerkölcsbe ütközés címén is, utalva arra, hogy nem állapítható meg, hogy az ilyen jellegű kölcsönszerződések megkötése a társadalom teljes egészének erkölcsi felfogásába ütközött volna.

Nem fogadta el a felpereseknek azt a perbeli álláspontját, hogy a kamaton felül bármilyen egyéb díj, költség felszámítása jogszabályba vagy jóerkölcsbe ütköző lenne, hogy a kölcsön egyetlen ellentételezése csak a kamat lehet és a kamaton felül felszámított minden egyéb díj kikötése érvénytelen. E körben a Htp.tv. 210.§ (2) és (4) bekezdéseire illetve arra utalt, hogy köztudomású és a társadalom által elfogadott tény, hogy a banki hitelekhez költségek kapcsolódnak, azokat nem csupán a kamat, mint a pénz használatának ellenértéke terheli.

Kifejtette, hogy a szerződés érvényességét az a tény sem érinti, hogy az I. rendű alperes tudott arról, hogy a II. rendű alperes a kölcsön összegét át fogja adni a felpereseknek, az elsőfokú bíróság álláspontja szerint ugyanis az már a II. rendű alperes és a felperesek közötti jogviszony kérdése, hogy ők egymás között a pénz felhasználásáról miben állapodtak meg.

Súlytalannak találta a felperesek arra való hivatkozását, hogy a szerződés a Ptk.312.§-a alapján megszűnt, mert a teljesítés lehetetlenné vált, figyelemmel arra, hogy a szerződés 2009. január 29-én az I. rendű felperes rendkívüli felmondása folytán szűnt meg, szerződésmódosítás nem történt, az I. rendű alperesnek felróható a teljesítés elmaradása, önmagában pedig az a tény, hogy a rövid lejáratú kölcsön visszafizetésére a felperesek nem voltak képesek, nem eredményezi a teljesítés lehetetlenné válását.

Utalt arra, hogy a bíróság felhívása ellenére a felperesek a perben nem bizonyították, hogy bármilyen összeg tekintetében túlfizetésben lennének, továbbá arra is, hogy a fedezetül felajánlott ingatlanok forgalmi értékének esetleges vitatása az elszámolás körében nem a jelen per keretében elbírálható kérdés, a jogsérelem végrehajtási eljárásban előterjesztett kifogással lett volna érvényesíthető.

Alaptalannak találta a felperesek illetékességi kifogását, hivatkozva arra, hogy a felperesek a kereset előterjesztésével választottak illetékességet, felperesek e választási jogukkal éltek, amikor az I. rendű alperes székhelye szerinti, a szerződésben meghatározott kizárólagos illeték alapján terjesztették elő a keresetüket. Döntésük köti őket, és ezen az sem változtat, hogy saját lakóhelyük szerint is előterjeszthették volna a keresetüket. Utalt arra is, hogy a II. rendű alperes illetékességi kifogást nem terjesztett elő, így a per érdemi tárgyalását követően a Pp.43.§ (1) bekezdése alapján az illetékesség rögzült.

A felpereseknek D.P. tanúkenti kihallgatására vonatkozó indítványát szükségtelennek találta és elutasította, kifejtve, hogy nincs olyan a felek által vitatott tény, amelynek igazolására a tanú meghallgatása szükséges lenne.

Az ítélet ellen a felperesek terjesztettek elő fellebbezést. Fellebbezésükben megalapozatlanság miatt elsődlegesen kérték az eljárás megszüntetését és annak megállapítását, hogy az eljárás bírósága nem volt illetékes, kérték továbbá az illetékes Cs Bírósághoz az ügy áttételét. Másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésével vagy megváltoztatásával új érdemi eljárás elrendelését, új eljáró bíróság kijelölését és annak új érdemi határozat hozatalára utasítását, harmadlagosan a kereseti kérelmük maradéktalan teljesítését és az I. rendű alperes perkielégében való marasztalását kérték.

Hivatkoztak a 93/13. EGYK irányelvre, amely szerint tisztességtelen feltételnek minősül a kizárólagos illetékesség kikötése, amely azt a bíróságot jelöli meg, amely az adós lakhelyétől több száz km-re van. Ezzel kapcsolatban a II. rendű alperes lakóhelyére utaltak.

Az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének indokaként hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság nem tette lehetővé a II. rendű alperes személyes meghallgatását, továbbá D.P. tanúkenti meghallgatását. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest nem oktatta ki, hogy a Ptk.205/B.§ (2) bekezdésében foglaltakat neki kell bizonyítania, a II. rendű alperest pedig nem oktatta ki a perbeli jogaira és kötelezettségeire.

Keresetük érdemi elbírálása körében hivatkoztak a Legfelsőbb Bíróság Gfv.IX.30.221/2011/6. számú ítéletének az egyoldalú szerződésmódosításokkal kapcsolatban kifejtett indokaira.

Állították, hogy a peres felek által aláírt kockázatfeltáró nyilatkozat nem felelt meg a Htp.tv. 213.§ (1) bekezdés *b)* pontjában foglaltaknak. Indítványozták A.H-nak az XXX volt alelnökének tanúkenti meghallgatását. Továbbra is fenntartották azt az álláspontjukat, hogy a peres felek szándéka forint hitel megkötésére irányult és a forint hitel tényleges és egyetlen ellenértéke a kamat lehet, minden további költség és díj felszámítása jogszabályba ütközik.

A felperesek készfizető kezességvállalásával kapcsolatban hivatkoztak arra, hogy a vételi jog kikötése mellett a kezesség indokolatlan, felesleges túlbiztosítást jelent, ezért érvénytelen, hogy a vételi joggal kapcsolatban az I. rendű alperes nem adott kellő tájékoztatást a felpereseknek és a II. rendű alperesnek. Állították, hogy a vételi jogi nyilatkozat olyan jogról való lemondásnak számít, amely a Ptk.207.§-a (4) bekezdése szerint tilos, és érvénytelen volt annak kikötése azért is, mert jogról lemondani csak a jogügylet megkötését követően lehetett volna. A vételi jog kikötése jogszabály megkerülését célozta, amely a Ptk.200.§ (2) bekezdése alapján érvénytelen. A kikötés a tájékoztatási kötelezettség elmaradása miatt is érvénytelen a Ptk.205/B.§ (2) bekezdése alapján.

Hivatkoztak arra, hogy a közjegyzői kötelezettségvállalás aláírása kényszer hatására történt, kötelezettségvállalás, mint kiterjesztően értelmezett és nem a jogügyletet követően tett jognyilatkozat semmis. Semmis továbbá a tájékoztatási kötelezettség elmaradása miatt is a Ptk.205/B.§ (2) bekezdése alapján.

Állították, hogy a kezesek rajtuk kívül álló okból nem tettek eleget kezesi kötelezettségüknek, ezért a szerződés vonatkozásukban ellehetetlenült.

Vitatták az I. rendű alperes által az elsőfokú eljárásban előterjesztett elszámolás helytállóságát.

Hivatkoztak arra, hogy a Ptk.207.§ (6) bekezdése szerint a perbeli kölcsönszerződés azért is színlelt, mert az adós szerepében ténylegesen a felperesek léptek fel, így az I. és II. rendű alperes között nem volt tényleges szerződéskötési szándék, a felek között a Ptk.205.§ (1) bekezdése alapján létre sem jött kölcsönszerződés.

Hivatkoztak arra, hogy az elsőfokú bíróság formálisan vizsgálta a Ptk.205/B.§ (2) bekezdésének teljesülését, hivatkoztak arra, hogy elmaradt a tájékoztatás az alperes részéről abban a tekintetben, hogy az árfolyamváltozás kivédésére biztosítás köthető, hogy munkanélküliség esetére biztosítás köthető, illetőleg nem történt kioktatás az I. rendű alperes részéről a svájci frank forint árfolyamváltozásának hátrányos trendjéről sem.

Hivatkoztak arra, hogy a kölcsönszerződés 16., 17., 20., 22., 26. pontjai tekintetében az elsőfokú ítélet indokolást nem tartalmaz, nem rögzíti az elutasítás keresettel ellentétes jogi hátterét, csak véleményt fogalmaz meg.

A 87/102. EKG irányelv tekintetében arra hivatkoztak, hogy az elsőfokú bíróság a rendelkezés félreértése alapján hozott e körben döntést.

Utaltak arra, hogy a Ptk.210.§ (2) és (3) bekezdésére alapított kereseti kérelmüket is tévesen bírálta el az elsőfokú bíróság, hiszen maga a perbeli, keresettel támadott szerződés mutatja a felperesek tévedését, amelyre tekintettel az eredeti szerződési feltételekhez képest a felperesek teljesítése lehetetlenné vált, és amelyre egyik fél sem számított. Kifejtették azt az álláspontjukat, hogy az árfolyamváltozást az I. rendű alperes nem tudta pontosan meghatározni, így azt a Htp.tv. 213.§ b) pontja alapján becsülnie kellett volna, e kötelezettségének azonban az I. rendű alperes nem tett eleget, illetőleg azt a szerződésben 10 %-ban jelölte meg, amely a tényleges 50-60 %-os változáshoz képest a felperesekkel tévedését eredményezte. Változatlanul fenntartották jogi álláspontjukat azzal kapcsolatban, hogy a szerződések az egyoldalú szerződésmódosításokra tekintettel nyilvánvalóan jóerkölcsbe ütközik, illetőleg abban a körben, hogy a szerződés a nem teljesítés

időpontjában ellehetetlenülés miatt az I. rendű alperes hibájából vagy senkinek fel nem róható módon szűnt meg.

A fellebbezés kiegészítésükben hivatkoztak a Legfelsőbb Bíróság Polgári Kollégiumának 2/2011. (XII.12.) PK véleményében foglaltakra, a 13/93. EGK irányelv elveinek átvételéről abban a körben, hogy tisztességtelen feltételnek minősül a fogyasztó lakhelyétől távoli bíróság kikötése.

Az I. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperesek perköltségben való marasztalására irányult. Utalt arra, hogy a fellebbezés részben megismétli az elsőfokú eljárás során a keresetben foglaltakat, nagyobb részt azonban új tényeket állít és új kereseti kérelmeket terjeszt elő, amelyek a másodfokú eljárásban nem megengedhető keresetváltoztatásnak minősülnek. Ilyennek tekinthetők a fellebbezésnek a kölcsönszerződés biztosítékául szolgáló kezesi és vételi jogot alapító szerződést, valamint a közjegyzői okiratot bármely jogcímen támadó részei.

Egyebekben az elsőfokú eljárásban előadott védekezésének megfelelően utalt arra, hogy a peres felek szerződése egyértelműen devizaalapú hitel megkötésére irányult, az ilyen jellegű kölcsönszerződések tekintetében természetesen az árfolyamváltozás és az ebből adódó árfolyamkockázat vállalása. Az árfolyamváltozás nem a felek között létrejött kölcsönszerződés módosításából következett, így az I. rendű alperes semmilyen feltételt nem változtatott meg egyoldalúan, a szerződésből folyó jogát érvényesítette, amely az ilyen típusú szerződések velejárója. Hivatkozott arra is, hogy a kölcsönszerződést sem módosítani, sem felmondani nem kellett, az a kikötött 6. hónap végén az adósok és a kezesek teljesítése nélkül szűnt meg. Utalt arra is, hogy az általános szerződési feltételek tekintetében az I. rendű alperes a vele szerződő peres feleknek a kellő tájékoztatást az elsőfokú eljárásban előterjesztett bizonyítékok alapján megfelelően megadta. Az I. rendű alperes saját maga nevében járt el, önálló jogi személyként kötötte az ügyletet. Az a körülmény, hogy az I. rendű alperes az általa folyósított kölcsönt szintén kölcsönből, a R Zrt-től felvett ún. refinanszírozási hitelből teljesítette, a perbeli jogvita megítélése szempontjából irreleváns.

A fellebbezés alaptalan.

Az elsőfokú bíróság által egyébként helyesen megállapított tényállást a másodfokú bíróság annyiban pontosítja, hogy 2009. január 29. napján az I. rendű alperes a II. rendű alperesnek nem azonnali hatályú felmondást küldött, hanem rendkívüli felmondás előtti felszólítást. Ezt követően a kölcsönszerződés azonnali hatályú felmondására nem került sor, azaz a kölcsönszerződés a kikötött futamidő leteltével, 6 hónap elteltével szűnt meg.

A másodfokú bíróság az elsőfokú eljárás adatai alapján kiegészíti a tényállást azzal, hogy az I. és II. rendű alperes között létrejött kölcsönszerződés 57. pontjában a felek a szerződésből eredő jogvitájuk tekintetében összeghatártól függően alávetették magukat a P Bíróság vagy a B Bíróság kizárólagos illetékességének.

Az I. rendű alperesnek valós kölcsönfelvételi szándéka nem volt, a kölcsön felvételére ténylegesen a felperesek részéről került sor az I. rendű alperestől.

A másodfokú bíróság a felperesek 3. sorszámú módosított kereseti kérelme, valamint felperesi képviselő 3. sorszámú jegyzőkönyv 3. oldalán rögzített nyilatkozata alapján pontosítja a felperesek által előterjesztett módosított keresetet, amely a következő volt:

Elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy az I. és II. rendű alperes között létrejött kölcsönszerződés 2. pontja jóerkölcsbe ütközés miatt, 16. pontja színleltség és jóerkölcsbe ütközés miatt, 17. pontja színleltség, 20. pontja színleltség miatt érvénytelen. Kérték a szerződés támadott pontjainak az ítélethozatal napjáig történő hatályossá nyilvánítását, az ítélethozataltól kezdődően érvénytelenségüknek a megállapítását és a II. rendű alperes tűrésre kötelezését. A másodlagos kereseti kérelem rögzítése az elsőfokú ítéletben megfelelően történt.

Az elsődleges fellebbezési kérelemmel kapcsolatban a másodfokú bíróság a következőkre utal: a Pp.41.§ (5) bekezdése értelmében, ha az illetékességi kikötés az általános szerződési feltételek között szerepel, a kikötött bíróság az alperesnek legkésőbb az első tárgyaláson előterjesztett kérelmére a pert - az alperes által megjelölt - a 29-40.§ szerint illetékes bírósághoz teszi át tárgyalás és elbírálás végett.

A felperesek fellebbezés kiegészítésében hivatkozott, a Legfelsőbb Bíróság polgári kollégiumának 2/2011. (XII.12.) PK véleményének 5.a. pontja szerint fogyasztói szerződésben a fogyasztóval szerződő fél lakóhelye vagy székhelye szerinti bíróság illetékességének - általános szerződési feltételen vagy egyedileg meg nem tárgyalta feltételen alapuló - kikötése tisztességtelen. A kikötésben megjelölt bíróság saját illetékességének vizsgálata körében a kikötés tisztességtelenségét hivatalból köteles észlelni, de az általános illetékességgel rendelkező bírósághoz csak akkor teheti át a keresetlevelet, ha a fogyasztó - a bíróság felhívására az illetékességi kikötés tisztességtelenségére hivatkozik.

A perbeli esetben azonban a felperesek és nem az alperes terjesztett elő illetékességi kifogást, mégpedig nem a per első, hanem az elsőfokú eljárásban megtartott utolsó tárgyaláson.

Az elsőfokú bíróság a perben 2011. szeptember 5-én hozott első fokon ítéletet, a felperesek fellebbezés kiegészítésében hivatkozott PK vélemény pedig 2011. december 12-én kelt, tehát az elsőfokú ítélet meghozatalának idején nem volt hatályos.

A fentiekre tekintettel az elsőfokú bíróság nem sértett eljárási szabályt, amikor a fogyasztókat a per első tárgyalásán nem hívta fel az illetékességi kikötéssel kapcsolatos nyilatkozat megtételére.

A másodfokú bíróság a rendelkezésre álló iratokból megállapította, hogy a II. rendű alperes személyes meghallgatása szabályszerűen megtörtént, az elsőfokú bíróság a bizonyítási kötelezettség tekintetében is eleget tett kioktatási kötelezettségének, és egyetértett a felperesek által indítványozott D.P. tanúkénti meghallgatására vonatkozó indítvány elutasításával is, megállapítva, hogy az a rendelkezésre álló adatok alapján a tényállás helyes megállapításához szükségtelen lett volna.

A pontosított tényállás és kereseti kérelem alapján érdemben is helytálló az elsőfokú bíróság ítéleti döntése, azt a másodfokú bíróság a Pp.253.§ (2) bekezdése és Pp.254.§ (3) bekezdése alapján, az elsőfokú ítéletben kifejtett helyes indokok alapján hagyta helyben, azok megisméltése nélkül.

A másodfokú bíróság egyetértett az alperesnek a fellebbezési ellenkérelmében kifejtettekkel abban a körben, hogy a felpereseknek a fent ismertetett módosított kereseti kérelmeihez kapcsolódóan előterjesztett fellebbezési kérelmein túl, a további, a perbeli kölcsönszerződés biztosítékaul szolgáló vételi jogot alapító és kezesi szerződést valamint a kölcsönszerződés közjegyzői okiratba foglalását támadó fellebbezési kérelmei tartalmuk szerint a Pp.247.§ (1) bekezdésében és 146.§ (5) bekezdésében foglaltak alapján meg nem engedhető keresetváltoztatásnak minősülnek, így azokat a másodfokú bíróság érdemben nem vizsgálta.

A Ptk.234.§ (1) bekezdése szerint a semmis szerződés érvénytelenségére - ha törvény kivételt nem tesz - bárki határidő nélkül hivatkozhat. A semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség.

A másodfokú bíróság nem értett egyet az elsőfokú bíróság ítéletének indokolásában kifejtettekkel abban a körben, hogy a perbeli kölcsönszerződés érvényességét nem érinti az a tény, hogy az I. rendű alperes tudott arról, hogy a II. rendű alperes a kölcsön összegét át fogja adni a felpereseknek.

Az irányadó bírói gyakorlat (BH2007.58.) szerint kölcsönszerződés színlelt volta állapítható meg akkor, ha a hitelező és a valójában szerződni kívánó harmadik személy közötti kölcsönszerződést leplez.

Ahogy azt a Legfelsőbb Bíróság a hivatkozott eseti döntésében kifejtette, valamely szerződés színleltisége, illetőleg leplezett volta nem csak akkor állapítható meg, ha annak a szerződésnek, amely színleltnek minősül, ugyanazok az alanyai, mint a leplezett szerződésnek. A szerződésnek a Ptk.207.§ (5) bekezdésében írt színleltisége érintheti a felek ügyleti akaratát, amikor is a felek nem kívánnak szerződést kötni vagy azt a nyilatkozataiktól eltérő tartalommal kívánják megkötni, vonatkozhat a szerződés egyes elemeire, így a szerződés visszterhességére vagy ingyenességére, de nem kizárt a szerződés alanyának színlelése sem, ha a szerződő felek közös akaratával az egyik fél csak azért vesz részt a szerződéskötésben, mert a valójában szerződni kívánó harmadik személy valamilyen oknál fogva - a jogszabály tilalma vagy egyéb kötöttségek miatt - nem

vehet részt a szerződéskötésben. A Legfelsőbb Bíróság, mint fellebbezési bíróság a kölcsönszerződés leplezett voltát állapította meg olyan esetben, amikor a pénzintézet - mivel a gazdálkodó szervezet hitelképtelensége miatt részére kölcsönt nem folyósíthatott - a cég dolgozóival kötött kölcsönszerződés alapján nyújtott hitellel kívánta megsegíteni a gazdálkodó szervezetet (Gf.I.31.103/1998/4. számú döntés).

Amennyiben bizonyított, hogy a hitelező tudott arról, hogy a kölcsönvevő saját személyében nem kíván adóssá válni, a kölcsön visszafizetésére képtelen, a valóságos kölcsönvevő pedig számára ismert, az általa vállalt biztosíték is azt szolgálja, hogy a kölcsönt ő fizesse vissza, úgy színlelt szerződésről van szó, ellenkező esetben csupán az adós oldalán fennálló rejtett indokról, amely a szerződés érvényességét nem érinti.

A rendelkezésre álló bizonyítékokból - így a perbeli kölcsönszerződés 3. pontjában foglaltakból és N.T. I. rendű alperesi ügyintéző tanú vallomásából - egyértelműen megállapítható volt, hogy az I. rendű alperes is tudott arról, hogy a kölcsönszerződés ténylegesen nem az I. és II. rendű alperes, hanem a felperesek és az I. rendű alperes között jött létre, a szerződés adott módon való írásba foglalására pedig azért került sor, mert a felperesek aktív BAR listán voltak, így kölcsönfelvételre ez okból nem volt lehetőségük (23. sorszámú jegyzőkönyv 3-4. oldal).

A kifejtettekre tekintettel a Ptk.207.§ (5) bekezdése alapján színlelt az I. és II. rendű alperes között 2008. augusztus 14. napján létrejött kölcsönszerződés, valamint az e kölcsönszerződés biztosítékaul a felperesek, mint készfizető kezesek és az I. rendű alperes között létrejött készfizető kezesi szerződés is. A színlelt kölcsönszerződés az I. rendű alperes és a felperesek között létrejött kölcsönszerződést leplezi.

A felperesek az elsőfokú eljárásban nem, csak fellebbezésükben hivatkoztak a perbeli kölcsönszerződés színlelttségére arra utalva, hogy az adós szerepében ténylegesen a felperesek léptek fel, az I. és II. rendű alperes között nem volt tényleges szerződéskötési szándék. Erre vonatkozó, elsőfokú eljárásban előterjesztett kereseti kérelem hiányában a másodfokú bíróság a rendelkező részt érintő megállapítást tenni nem tudott, a szerződések semmisségének észlelését ezért csak a másodfokú ítélet indokolásában rögzítette.

A sikertelenül fellebbező felperesek perköltséget nem igényelhetnek és a Pp.78.§ (1) bekezdése és 86.§ (3) bekezdése alapján viselni tartoznak az alperesek másodfokú eljárásban felmerült perköltségét, amely az I. rendű alperes tekintetében az őt képviselő ügyvéd munkadíjából áll, amelynek mértékét a másodfokú bíróság a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3.§ (2) és (5) bekezdése alapján állapította meg, a II. rendű alperes tekintetében pedig a megjelenésével kapcsolatos útiköltséget jelenti. A felperesek személyes költségmentessége folytán a le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket a 6/1986. (VI.26.) IM rendelet 14.§-a alapján az állam viseli.

P é c s , 2012. március 28.

dr. Lábady Tamás s.k. a tanács elnöke, dr. Hrubí Adrienn s.k. előadó bíró, dr. Kutasi
Tünde s.k. bíró